

זכות התורה ולומדיה מוקדשים לטובת נשמת
הרבני הנגיד הנכבד **הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל**

הלימוד היומי:

פרשת חיי-שרה | יום ג | י"ח מרחשוון תשפ"ה | פרק כ"ד פסוק י' - פסוק כ"ו

יוסיף דעת

ישמעאל - רשע או בעל תשובה?

בסוף פרשת חיי שרה, על הפסוק (כה, יז) ואלה תולדות שני חיי ישמעאל, מביא רש"י את דברי הגמרא במסכת מגילה (יז, א) השואלת 'למה נמנו שנותיו של ישמעאל? - כדי לייחס בהם שנותיו של יעקב'. רש"י שם במסכת מגילה מסביר את שאלת הגמרא: "למה נמנו שנותיו של ישמעאל - מה לנו למנות שנות הרשעים?", ע"כ. והתמיהה היא: הרי רש"י בפרשת השבוע (לעיל פסוק ט) כותב שישמעאל עשה תשובה, ואם כן, במיתתו לא היה רשע, ושוב ראוי למנות את שנותיו, ולכאורה יש כאן סתירה גלויה ברש"י!

חידוד בפרשה

דבר והיפוכו

- א. היכן מוצאים בפרשה איש שאמר שיעשה דבר-מה, ובסוף עשה להיפך?
- ב. והיכן מוצאים בפרשה איש שעשה דבר-מה, ולבסוף אמר שעשה להיפך?

כמונחא בקופסא - עשירים במקום אחר

המים עולים

בפרשת השבוע כותב רש"י (כד, ז) שאליעזר ראה שהמים עלו לקראת רבקה. במרחבי חמשה חומשי תורה אנו מוצאים עוד שני צדיקים, ולהבדיל גם גוי רשע, שהמים אלו לקראתם, התדע

וַיֵּרַץ הָעֶבֶד לִקְרֹאתָהּ (כד, יז) שראה שעלו המים לקראתה (רש"י)

אחרי שראה אצלה מופת הגדול כזה שעלו מים לקראתה, לכאורה אין לך הוכחה גדולה מזו לצד דקותה, ולמה היה צריך לסימן של הגמיאני מים? אלא מכאן שהעיקר הראיה למהותו של אדם היא ממידות טובות, ולא ממופתיים, גדולים ככל שיהיו.

(הרה"ק רבי ישראל ממודזיץ זי"ע, דברי ישראל)

לסגור את הגמרא

וְאָמְרָה שְׁתֵּה וְגַם גַּמְלִיךָ אֲשֶׁקֶה אֶתְּהָ הַכַּחַת לְעֶבְדְּךָ לְיִצְחָק וְבָה אֲדַע כִּי עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי (בראשית כד, יד) רְאוּיָהּ הִיא לֹא שֶׁתְּהָא גּוֹמְלַת חֶסְדִּים וְכַדָּאֵי הִיא לִיכְנִס בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם (רש"י)

בדברי רש"י אלו למדים אנו על חשיבותה של מידת גמילות-חסדים המשמשת כמו 'אשרת כניסה' לאומה היהודית, זרע אברהם אבינו, ומהווה סימן היכר להיות האדם בן לאומה הנבחרת, כדברי הגמרא (יבמות עט, א) 'שלשה סימנים יש באומה זו, הרחמנים, והביישנים, וגומלי חסדים'. כדי לצעוד לאורם של דברי רש"י אלו, ולעורר את הלב ולקבל מעט דוגמאות ומושגים של גמילות חסדים, יובא הסיפור דלהלן:

קרא פעם מרן הגאון רבי זאב יצחק סולובייצ'יק זצ"ל, גאב"ד בריסק, לבנו הגאון רבי משולם דוד זצ"ל, וביקש ממנו שיסגור את הגמרא וילך לסדר ענין מסוים הנוגע לגמילות חסדים. כשהלך רבי משולם דוד, ניגשו כמה אנשים אל מרן הגרי"ז ושאלו: רבי, מפני מה היו צריכים לומר לו שיסגור את הגמרא? הרי יש מספיק אנשים שאינם לומדים שהיו יכולים לשלוח!

ענה להם מרן הגרי"ז: אבא [מרן הגר"ח מבריסק] סיפר פעם לפני דייני בית דינו על גודל מידת החסד והצדקה של הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל מלודז', שהיה חייב מאות אלפי רובל ממה שלוה עבור צדקה, ואמרו הדיינים לרבי חיים שכל ענייני הצדקה גורמים לרבי אליהו חיים לבייטול תורה. כעס האבא ואמר: רב שאינו יודע לסגור את הגמרא כדי לעשות טובה ליהודי, אזי אפילו בזמן שהגמרא שלו פתוחה - היא באמת סגורה. וכמו כן להיפך, רב שסוגר הגמרא כדי לעשות טובה - אזי אפילו בשעה שהגמרא סגורה היא גם פתוחה!

זאת התורה

ביאורי מושגים ומונחים בתורה

ימים

כאשר התורה מתארת פרק זמן מסוים בכינוי 'ימים', בלי לציין את מספר הימים, הכוונה היא לשנה תמימה בת 12 חודשים. הסיבה לכך, היות ובמעגל השנה השלמה ישנם כל סוגי הימים, ובסיומה הם חוזרים שוב לסדרה לכן שנה נקראת בשם 'ימים'. כך כאשר משפחת רבקה אמרו שהיא תתעכב אצלם במשך 'ימים', היתה כוונתם לשנה.

תורה ברורה

סיכום הנושאים הנלמדים היום בחומש ורש"י

הנושא היומי בפרשה

הגעת אליעזר לחרן • הסימן למציאת אשה • רבקה משקה את הגמלים, ואליעזר נותן לה תכשיטים ומברר בת מי היא

גמלים זמומים:

אליעזר עבד אברהם לקח 10 גמלים, מהגמלים של אברהם אדונו, שהיה להם סימן היכר שהם אכן מגמלי אברהם, שהיו יוצאים זמומים (מרוסנים), למען לא יאכלו מהגזל בשדות אחרים.

שטר מתנה:

בנוסף, כדי שיקפצו אבי המיועדת לשלוח את בתם לאשה ליצחק, נטל עמו אליעזר שטר-מתנה, בו כתב אברהם שהוא נותן במתנה ליצחק בנו את כל הטוב השייך לו.

בין שתי נהרות:

כך יצא אליעזר לדרכו עד שהגיע אל העיר חרן, שם התגורר נחור אחי אברהם. עיר זו נמצאת בארץ ארם, הנקראת גם 'ארם נהריים', על שם שהיא יושבת בין שתי נהרות.

חסד עם אדוני:

עם הגעתו, הושיב אליעזר את הגמלים מחוץ לעיר סמוך לבאר המים, והיה זה לקראת ערב, שעה שהנשים יוצאות לשאוב מים.

הוא נשא תפילתו ואמר: 'ה' אלקי אדוני אברהם! עשה חסד עם אדוני, והקרה והזמן נא לפני היום אשה הגונה.'

'אתן סימן לדעת מי האשה: אני ניצב על עין-המים בשעה שבנות העיר יוצאות לשאוב, והנערה אשר אבקש ממנה להטות את כדה כדי שאשתה, והיא תאמר לי "שתה וגם גמלך אשקה" -

אותה הנערה בירת שהיא ראויה ליצחק עבדך, כי היא תהיה גומלת חסדים, וראויה להיכנס לביתו של אברהם, ובה אדע שעשית חסד עם אדוני!

רבקה בת בתואל:

כאשר אליעזר עדיין לא סיים את תפילתו, כבר יצאה מהעיר רבקה בת בתואל (בתואל היה הבן של מלכה ונחור אחי אברהם), כאשר היא נושאת כד על שכמה.

רבקה הנערה היתה טובת מראה מאד, בתולה צנועה ושמורה שלא חטאה בשום צורה, שלא כדרך בנות הכנענים שהיו משמרות עצמם מלחטוא בדרך נישואין, וחטאו בדרכים אחרות.

עליית המים:

רבקה ירדה לעבר העין [שהיה נמצא במקום נמוך], לאחר שמילאה את כדה חזרה ועלתה. אליעזר ראה שהמים עולים לקראתה, ולכן מיד רץ לקראתה וביקש ממנה: 'תני לי מעט מעט, כדי שאוכל לגמוע ולשתות!'

ענתה רבקה: 'שתה אדוני! ומיד הורידה את כדה מעל שכמה על גבי ידיה, והיא השקתה אותו מהכד.

גם לגמליך:

לאחר שאליעזר סיים לשתות אמרה לו רבקה: 'גם לגמליך אשאב מים מהבאר, ולא אפסיק לשאוב עד שהם יסיימו לשתות די סיפוקם!'

תיכף ומיד מיהר רבקה ושפכה את המים שנשאר בכד, אל תוך ה'שוקת', היא אבן חלולה שמניחים בתוכה מים, והגמלים שותים ממנה. בנוסף היא רצה אל הבאר ושאבה מים לכל הגמלים

משתומם ונבהל:

נוכח כן היה עמד אליעזר משתאה ומשתומם, נבהל ואינו יודע מה לחשוב אודות הנערה, כאשר הוא מחריש ורוצה לדעת האם הצליח ה' את דרכו או לא, כי מצד אחד ראה את דברו קרוב להצליח, כי הסימן התקיים, אבל עדיין לא ידע אם היא ממשפחת אברהם או לא.

לתרגומו: אליעזר נשאר לשהות ולעמוד במקום אחד, והתבונן האם הצליח ה' דרכו. [רש"י מציין שאין לפרש את המילה 'משתאה' מלשון שתיית מים, כי אין האות א' שייכת בתוך מילה הקשורה לשתית מים].

נזם וצמידים:

לאחר שהגמלים סיימו לשתות, לקח אליעזר נזם זהב במשקל מחצית-השקל [רמז למחצית השקל שנתנו ישראל] והניח על אפה של רבקה. כן לקח שני צמידים [רמז לשני לוחות מצומרות], במשקל עשרה זהב [רמז לעשרת הדברות שבלוחות], והניח אותם על שתי ידיה.

למרות שעדיין לא שאל אליעזר לרבקה בת מי היא, הקדים להניח התכשיטים עליה, כי היה בטוח שה הצליח דרכו בזכותו של אברהם.

הרבה מספוא:

כשסיים להניח עליה את התכשיטים שאל אותה שתי שאלות: א. בת מי את? ב. האם בבית אביך יש מקום לי ולאנשים אשר עמדי ללון לינת לילה אחת?

השיבה רבקה על שתי השאלות לפי הסדר, על ראשון-ראשון ועל אחרון - אחרון: א. אנכי בת בתואל, שהוא הבן של נחור ומלכה. ב. יש אצלנו תבן והרבה ממאכל הגמלים הקרוי 'מספוא' [כגון תבל ושעורים], וגם מקום ללון כמה לילות ולא רק לילה אחת.

למשמע הדברים כרע אליעזר והשתחוה לה'.

מספר לחיוג מארה"ב: 151-8988-1351
מספר לחיוג מאנגליה: 443-3061-30131

מבחנים | שיעורים במגוון שפות
וסגנונות | חידות | הגרלות | ידיעות
ועדכונים | אזור אישי | ועוד

02.500.20.18

קו 'קול התורה' – שמעו ותחי נפשכם!

